



"AB üyeliğinin Türkiye açısından ne gibi sonuçlar doğuracağı konusunda ne anlarsanız boş...! Saatlerce konuşsanız, kanıt üzerine kanıt sıralarsanız, şu tür yaklaşımlardan kurtulamazsınız: 'Ama orada sokaklar pırıl pırıl.'; 'Ama orada insana değer veriyorlar.'; 'Ama orada insana çalıştığı için karşılığı veriliyor.'; 'Ama orada demokrasi var.'; 'Ama orada sosyal devlet var.'; 'Ama orada uygarlık var, kültür var...' Gerçekten tüm bunlar var mı?. Eğer varsa ne kadar? Neyse ki, AB ülkelerinde yaşamış ve halen yaşayan insanlar var." (Erkin ÖZALP)

Nisan 2005 tarihinde baskısı gerçekleştirilmiş, NK Yayınları'ndan; "AB'ye Girdik Yerde Gördük" kitabından yukarıdaki sorulara yaklaşım sunacağı inancıyla bir tanıklığı, özet olarak sizlerle paylaşmak istedik. En azından 'acaba' diye sorular sorulmasına ve AB gerçeklerini öğrenmek için daha fazla çaba harcama ihtiyacının duyulmasına yol açabilir, diye... (TTB-MSG Dergisi Yayın Kurulu)

Erkin ÖZALP
Türkiye'de Endüstri Müh.
Almanya'da Lise Mezunlu-İşçi

1996 yılının Haziran ayında, uçağım 'annemin vatanı' olan Almanya'nın Düsseldorf kentine doğru inişe geçerken içimi bir tedirginlik kapladı...

Almanya'dan korkmak için ne gibi bir nedenim olabilir ki? Evet, çok fazla param yoktu. Ama annemin Alman olması nedeniyle doğduğum gün vatan daşı olduğum Federal Almanya Cumhuriyeti'nde, başımın çaresine bakabileceğim kesindi.

Boğaziçi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü mezunu ve Marmara Üniversitesi'nde iktisat teorisi yüksek lisansı yapmakta olan biri olarak Alman üniversitelerine yüksek lisans öğrenimi görmek için başvuracaktım.

Almanya'da Herkese İş Var!

Kuzey Ren-Westfalya eyaletinin Essen kentindeki 20 metrekarelik odamın aylık kirası 300 Marktı. Banyo ve tuvaleti diğer iki kiracı ile ortak kullanıyorduk. Temmuz ayının başında, eyaletin yükseköğretim kurumlarında okumak isteyen yabancı öğrencilere denklik belgesi veren kuruma başvurmuş, istedikleri tüm belgeleri teslim etmiştim; ama kiramı ödemek, karnımı doyurmak için geçici bir işe ihtiyacım vardı.

Almanya'nın devlete ait İş ve İşçi Bulma Kurumu'na (Arbeitsamt) başvurmuş; ama herhangi bir iş görüşmesine çağırılmamıştım.

Bu arada, bir üniversite hastanesinin ilanı ilgimi çekmişti: Para karşılığında denklik yapacak insanlar arıyorlardı. Almanya gibi bir ülkede insanların sağlığını riske atacak deneylerin (bir üniversite hastanesi tarafından) yapılamayacağını düşünerek, başvuruda bulundum. Bazı testlerin ardından, ne

AB GERÇEĞİNİN TANIKLIĞI

ALMANYA'DA BİR YIL

tür bir deney yapacaklarını açıkladılar: Adlarını çoktan unuttuğum bazı kimyasal bileşiklerin insan vücudu üzerindeki etkilerini araştırıcaklardı...

Gazetelerdeki iş ilânlarını da düzenli olarak takip ediyordum. Bunların önemlice bir bölümünde, Türkiye'deki 900'lü hatlar benzeri fahiş fiyatlı telefon numaralarının aranması isteniyordu. Tabii, ilânlarda belirtilen ücretler hayli cazipti... Ve Alman devleti işsiz insanların bu yolla dolandırılmasına göz yumuyordu...

Ama bir ilân, beni gerçekten heyecanlandırdı: Kuzey Denizi'ndeki petrol platformlarında, yılın 6 ayı boyunca çalışacak işçiler aranıyordu. Teklif edilen ücret, bir tür hapisane yaşamını cazip kılabilen kadar yüksekti: Ayda 10 bin Mark. Kabul edilmem durumunda, 6 ay boyunca biriktireceğim paralarla uzun yıllar boyunca Almanya'da çalışmadan yaşayabilirdim. Almanya'daki (u)mutlu günlerimden biriydi...

Sonunda, özel iş ve işçi bulma şirketlerinden birine başvurudum. Benimle görüşen kişi adresimi ve telefon numaramı aldı, en kısa sürede arayacaklarını söyledi.

Almanya'da adres ve telefon numarasının çok önemli olduğunu öğrenmiştim. Sayıları hiç de az olmayan evsiz insanların (kimi tahminlere göre yaklaşık üç milyon) düzgün bir iş bulması olanaksız; çünkü posta adresi ve telefon numarası vermeyen kişilerin başvuruları işleme bile konmuyor.

İki gün sonra, başvurduğum özel iş ve işçi bulma şirkettinden telefon geldi. Bana uygun bir iş bulmuşlardı ve görüşmek istiyorlardı...



Yine aynı kişiyle görüştük... Henüz benim için en uygun işi bulamamışlardı. Ama geçici olarak, bir çöp ayıklama tesisinde çalışabiliyordum. Ayda yaklaşık 1.300 Mark ödeyeceklerdi.

Çok fazla düşünmedim. Birincisi, param bitmişti. İkincisi, Almanya gibi, iş yasalarının son derece katı olduğu 'herkesçe bilinen' bir ülkede, insan sağlığına zarar verebilecek bir iş olamazdı herhalde...

Ve 'İş Hayatı'...

Artık benim de bir mavi tulumum vardı. İş giysileri olarak, ayrıca kaba; ama güven veren botlarım, kalın eldivenlerim ve nefes almayı zorlaştırmaktan başka bir işe yaramadığından kimsenin kullanmadığını kısa süre içinde öğreneceğim kartondan (ya da benzeri bir başka malzemeden) bir ağız ve burun maskem olmuştu.

Üç vardiya halinde çalışan tesisdeki ilk iş günüm 06.00'da başlıyordu. Neyse ki Almanya'nın gelişkin toplu ulaşım sistemi, işçilerin işyerlerine zamanında ulaşmasını güvence altına alıyordu.

Çöp ayıklama tesisine girerken burnuma gelen kokuların çok hoş olmadığı kesindi. Ne bekleyebirdim ki?

Soyunma odasından çalışma mekânımıza giderken hayli heyecanlıydım. Bu arada, yemekte nelerin olacağını merak ediyordum!

Çöpleri taşıyan bandın bulunduğu mekâna girmemizle birlikte bu merakın yerini, dayanılmaz bir kusma isteği aldı. Sokaklardaki çöp konteynerlerine kafanızı soksanız, bu kadar kötü bir kokuyla karşılaşamazdınız. Ne de olsa, sularıyla birlikte hareketli bandın üzerine dökülen çöplerdeki bakterilerin ve diğer canlıların en az dört-beş günlük emekleri söz konusuydu. Tesisteki havalandırma ise, tümüyle 'doğal' yöntemlerle sağlanıyordu.

Kusmamak için çok büyük bir çaba harcamam gerekiyordu. Bir yandan gözlerimden yaşlar dökülürken, diğer yandan da bana verilen talimatları kavramaya çalışıyordum.

İşimiz çok karmaşık değildi. Bandın üzerinden gelen çöplerin içindeki değerli malzemeleri (kağıt, alüminyum folyo, metal, tetrapak ve cam) toplayarak her birinin ait olmaları gereken konteynerlere atıyorduk. Bunun için tek yapmamız gereken, denize girer gibi çöplerin içine dalmaktı. Bu arada, sıklıkla büyük yığınlar halinde gelen çöpleri vücudumuzla durdurmamız, değerli hiçbir şeyin akıp gitmesine izin vermememiz isteniyordu.

İlk fırçamı ilk 5 dakika içinde yedim. Yeterince hızlı çalışmadığım için israfa yol açıyor, malzemelerin bazılarını yanlış konteynerlere atabiliyor ve vücudumu yeterince iyi kullanamıyordum. Fırçayı atan, yanı başımdaki bir başka işçiydi. Benimle aynı işi yapsa da, tesisi işleten şirkete bağlı çalışmak gibi bir üstünlüğü vardı. Dışarıdan gelen işçileri hiza sokmak, doğal görevleri arasında yer alıyordu.

İş yasalarına bakılırsa, bizler, 'geçici' iş gücü ihtiyacını gidermek için orada bulunuyorduk. Bu nedenle de, bir iş yerinde ancak belirli bir süre boyunca çalışabiliyorduk. Bu süre dolmadan, bir başka iş yerine aktarılıyorduk. Ama özel iş ve işçi bulma şirketimiz, bizim yerimizi başka 'geçici' işçilerle dolduruyordu. Geçici işçilerin hayali, çalıştıkları işyerlerinde göze girerek sürekli bir iş sözleşmesine imza atabilmekte...

Saatın bu kadar yavaş ilerleyebileceğini düşünmezdim. İlk 60 dakika geçtiğinde mesai sürem hiçbir zaman bitmeyeceğinden korkmaya başladım.

Bu işe 'alışamayacağım' kesindi. Ayrıca, bu kadar pis bir işi yaparken hastalanmama ihtimali de yoktu. İş çıkışı ilk yapacağım şey, beni buraya gönderen şirketin yetkilileriyle görüşmek olacaktı.

Vakit öyle ya da böyle geçiyor tabii ki... Sonunda yemek paydosu verildi. Gerçi ruh halim açlık hissini bastırıyordu. Ama en azından, herhalde bir saat boyunca, çöplerden uzak kalacaktım...

Yemekhaneye girdiğimizde, bir şeylerin eksik olduğunu fark ettim. İş arkadaşlarım, evlerinden getirdikleri yiyecek kaplarını, termosları ve şişeleri çıkararak, afiyetle yiyip, içmeye koyuldular. Bense, yanımda hiçbir şey getirmemişim. Açlık hissetmem de, susamıştım. Ve işyerimizde içme suyu bile verilmiyordu.

Yan yana dizilmiş masaların etrafında ve hep birlikte geçirdiğimiz yarım saatlik yemek paydosu boyunca iş arkadaşlarımdan hiçbiri, getirdiklerini paylaşma ya da en azından bir bardak su verme önerisinde bulunmadı. Her halde içtiğim sigaraların yeterince besleyici olduğu kanısındaydılar. Ben de isteyemedim...

Paydos sonrası, susuzluk hissini bir yana bırakırsak, öncesinden farksızdı. Mesai saatimin dolmasına 20 dakika kalana kadar.

Birden işleyen band durdu. Bundan daha büyük bir mutluluk olamazdı! Ve hep birlikte, 'temizlik' işine giriştik. Sağa sola dökülen çöpleri toplama



mak, çöp yığınlarının içinde debelenmeye göre, gerçekten de çok temiz bir işti.

Ama bu iş kısa sürdü ve soyunma odasına birkaç dakika erken gitme hayalleri kurarken, yeni görev yerime çağrıldım. Bir yerlerden gelen çöpleri bantın üzerine bırakan silindirik biçimli metal bir eleğin içine girip, sıkışmış olan parçaları çıkarmamız gerekiyordu. Ama silindir hareketli ve delikleri de bir insan bacağını rahatlıkla alabilecek kadar büyük olduğundan, ben, temizlik yapmaktan çok, hızlarımı takdir ettiğim iş arkadaşlarımla hareketlerinin yarattığı sallantılara rağmen ayakta kalmaya çalışıyordum. Fırça vakti yine gelmişti...

Tesisten çıktıktan sonra, önce evime gittim. Ve iş sözleşmemi okudum. 15 günlük deneme süresi dolmadan ayrılmam durumunda, iş kıyafetlerimin parasını ödemem gerekecekti. Ayrıca, 15 gün öncesinden haber vermeden ayrılmanın cezası da vardı.

Özel iş ve işçi bulma şirketine gittim. İşin niteliği konusunda beni doğru dürüst bilgilendirmediklerini, 15 günlük süre biter bitmez ayrılacağımı, gerekli işlemleri yapmalarını söyledim. Birkaç gün sabretmemi istediler. İşyerimi değiştirmeye çalışacaklardı...

Söylediklerini gerçekten de yaptılar! Ve meyve ambalajlama işine başladım. Yeni işyerimde fiziksel olarak, çok daha fazla yoruluyordum. 'Dışarıdan' gelen işçilere yine en ağır işleri yaptırıyorlardı. Ama çöp ayıklamakla karşılaştırılmazdı bile...

İki hafta sonra işyerim yine değiştirildi. Bu kez, moloz ayıklayacaktım.

Çöp ayıklama işine benziyordu. Sabahtan akşama kadar bant üzerinden gelen molozların içinden demir, plastik, kağıt, karton ve cam gibi malzemeleri ayıklıyorduk. Bu tesiste de kimse maske kullanmıyordu. Bir süre denedim. Ama toz-toprak solumak, neredeyse hiç nefes alamamaktan iyiydi... Paslı demirlerin yol açtığı çiziklerinse tek bir açıklaması vardı: Dikkatsizlik!

Bu tesiste de, mesai sonuna doğru yapılan bir 'temizlik' işi vardı. Dışarıdan gelen işçilere düşen görev, beş yanı kapalı devasa konteynerlerin içine girerek, bazen 10 santimetreyi bulan yükseklikteki toz yığınlarını dışarıya doğru süpürmekti. Bu işi yaparken, nefes almak zaten imkânsız hale geldiğinden, maske kullanıyordum.

Sağlık Sistemi

Çalışmaya başladıktan sonra, resmi bir işte ça-

lışan ya da sosyal yardım alan herkes gibi ben de sigortalı oldum. Özel iş ve işçi bulma şirketimin gönderdiği özel sağlık sigortası şirketlerinden birine kayıt oldum.

Bu sağlık sisteminin iyi yanı istediğiniz herhangi bir hastaneye, polikliniğe, doktora ya da dış hekimine gidebilmeniz. Kötü yanı ise, doktorların daha fazla para kazanabilmek için gereksiz muayeneler yapmaları ve gereksiz reçeteler yazmaları.

Dolayısıyla, sigorta şirketleri, sağlık harcamalarının kısılması için sürekli bir mücadele içinde. Sigortalılardan ek katkı payları almaya ve mümkün olan en çok sayıda tedavi yöntemini sigorta kapsamı dışına çıkarmaya çalışıyorlar.

Türkiye'ye gitmem gerekiyordu. Ve üç günlük bir sağlık raporuna ihtiyacım vardı. Bir doktora gidip durumumu açıkça söyledim. Ne tür bir işte çalıştığımı sordu, sırtımın ve belimin ağrımaya gerektiğine karar verdi. Reçeteyle birlikte 5 gün boyunca çalışamayacağıma ilişkin raporu imzaladı. Tabii sistemin bu tür açıklarının bulunduğunu herkes biliyor. Bu nedenle, iş başvurusunda bulunduğunuz şirketler, önceki işinizde raporlu ya da raporsuz olarak toplam kaç gün çalışmadığınızı öğreniyor. Sağlık raporlarına pek az güveniliyor. Ve pek çok işçi, gerçekten hastalandığında bile, işe gitmeyi sürdürüyor.

İşsizlikle Mücadele!

Ben Almanya'da iken işsizlikle mücadele, hakkında en çok konuşulan konulardan biriydi. Bu gün de öyle. Ama bu arada, işsizlik oranları düşmek yerine yükseliyor.

Çünkü, gerçekte, işsizlikle mücadele edildiği, bir büyük yalan. İşsizlikle değil, işsizlerle ve işçilerle mücadele ediliyor.

Almanya'da, düzenli gelir sahibi olmayanlar, eyalet bütçesinden 'sosyal yardım' alabiliyorlar. Kâğıt üzerinde, işsiz kalanların toplumsal yaşamdan kopmamaları için. Ama sosyal yardım almak zorunda kalanlar, eski iş arkadaşlarının ve dostlarının çoğunu yitiriyorlar. Sosyal yardım, yalnızca yaşamı sürdürmeye yetiyor ve işsiz kalanlar, bir süre sonra, toplumun sırtındaki yükler olarak görülmeye başlanıyor.

'İşsizlikle mücadele' adı altında yapılan da, tembellikleri ve sosyal yardımı yeterli bulmaları nedeniyle işe girmedikleri iddia edilen insanları düşük ücretli işlerde çalışmaya zorlamak. Bu politikanın da tek bir sonucu oluyor: Tüm sektörlerde



EYENLİK 14. NABİRAN 2006

Alman hükümetinin yeni 'sağlık reformu' emekçileri vuracak

Reform hasta edecek!

AVRUPA HABER MERKEZİ

Almanya'da sağlık sigortalıları zor günler bekliyor. Basında yer alan haberlere göre önümüzdeki yıldan itibaren sigortalılar önemli kesintilerle karşı karşıya kalacak. Hükümetin planları hastalık parasının tamamen özelleştirilmesini içerdiği gibi, sigortalının kendisinin "suçlu" olduğu kazalarla ilgili sağlık harcamalarının da sigorta kapsamından çıkartılmasını hedefliyor.

Almanya federal hükümeti, sağlık sigortası hizmetlerini asgariye çekmeyi planlıyor. Plana göre emekçilerin ödediği katkı payları artarken, sermayenin payı dondurulacak. Hükümet, yasal sağlık sigortasının daha fazla bölümünün özelleştirilmesini de hedefliyor.

ücretlerin düşmesi. Hatta, düşük ücretleri kabul edenler fazla mesai ücreti alabilmek için daha uzun çalışma sürelerini kabul ettiği oranda, toplam istihdam da azalmış oluyor.

Hızlı özelleştirme

Hükümetin planları sendikalar ve sosyal kurumlar tarafından ise eleştirildi. Sosyal Birlik VdK Başkanı Walter Hirrlinger, hükümetin planlarını bir bütün olarak reddettiklerini açıkladı. "Koalisyon, bu planlarla sosyal güvenlik sisteminin karşılıklı finanse edilmesini prensibinden vazgeçiyor ve sigortalıların artacak olan bütün yükü sigortalıların sırtına yüküyor" diyor. Hirrlinger, hükümetin "paran kadar sağlık hizmeti" prensibine yöneldiğini söyledi.

Devletin de teşvik ettiği yasa dışı çalışma biçimleri, ücretlerin geriletilmesi için kullanılan bir başka araç. Bir yanda, diğer Avrupa ülkeleri gibi Almanya'ya da mafya örgütleri tarafından kaçak olarak sokulan ve kölelik koşullarında çalıştırılan göçmen işçiler var. Diğer yandan, henüz çalışma izni verilmeyen; ama insanca yaşayabilmek için para kazanmak zorunda olan mülteciler. Çalışma izni olmayan mültecilerin büyük bölümünün yasadışı olarak çalıştığı, devlet dahil herkes biliyor. Almanya'daki sosyal demokrat-yeşil koalisyonun son adımlarından biri, kölelik koşullarında çalışmayı yasal hale getirmek oldu.

Üç ay boyunca yaklaşık 1.300 Mark ücretle çalıştıktan sonra, işten ayrılmış ve diğer 'tembel' yurttaşlar gibi sosyal yardım başvurusunda bulunmuştum. Kirama ve sigorta pirimlerine ek olarak, ayda 520 Mark'lık bir yardım bağlandı. Bir yandan da düzgün bir iş aramaya devam ediyordum.

Bir süre sonra, Sosyal Yardım Bürosu, bana bir iş ilanı göndererek başvuruda bulunmamı istedi. Bir Amerikan şirketi, evimden toplu taşıma araçlarıyla 2 saat uzaklıktaki bir mekânda, bir sinema ve eğlence kompleksi açıyordu. Çalışma saatleri belirsizdi. Hafta sonu dahil olmak üzere, onların istediği gün ve saatlerde çalışacaktım. Aylık gelirim en fazla 1.200 Mark olabilecek, az iş verdikleri dönemde 1.000 Mark'ın altına da düşebilecekti. Kısacası, sosyal yardımın çok az üzerindeki (ve belki de bazen onun altında kalan) bir ücret karşılığında, son derece 'esnek' bir şekilde çalıştırılacaktım.

Bu işi reddetmemin sonucu ise, sosyal yardımın 520 Mark'tan 350 Mark'a indirilmesi oldu. Aynı günlerde, Sosyal Yardım Bürosu, eyalet yönetimine bağlı bir kurumda Türkçe-Almanca çeviri yapacak bir elemanın arandığını da bildirmişti. Ama diğer işi reddettiğim için, bu işe de kabul edilmedim. Ne de olsa, sosyal yardım, bugünün parasıyla 175 Euroya düşürülmüştü.

Bu arada, 1997 Mart ayının sonlarına doğru, üniversite eğitimi görmek için yaptığım başvurunun sonucu geldi: Lise mezunu sayılmıştım! Eğer istersem, birinci sınıftan itibaren okumak üzere bir üniversite başvurabilirdim!

Sosyal Yardım Bürosu'nun son yardımı, 1997 yılının Haziran ayında, Türkiye'ye dönme kararımı, uçak biletimin bedelini ödeyerek karşılamak oldu!

Sosyal demokratlar ile yeşillerin attığı son adım ise, sosyal yardım alanları saatine 1 Euro verilen işleri kabul etmeye zorlamak oldu. Haftada 40 saat çalışma karşılığında ayda 160 Euro'luk bir ücreti beğenmeyenlerin sosyal yardımları kısıyor, hatta 25 yaşın altındaki işsizlere yönelik yardımlar tümüyle kesiliyor.

Bir Euro'luk işler, ilgili düzenlemeye göre, kamu yararını gözetmek ve asli işlerin yerine geçmemek durumunda. Ama bu kısıtlamalar, kamu kesimindeki ve belediyelerdeki düzenli istihdam biçimlerine bir alternatif oluşturdukları gerçeğini değiştiriyor. Zaten, asıl amaç da buydu. Böylece, Hitler döneminin çalışma kamplarının ruhu, 21.yy Almanya'sında yeniden diriliyor...●